

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Antropoloxía social e cultural	Código	615G01102	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Profesorado	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	O curso de Antropoloxía social e cultural concíbese como un estudo introdutorio, pero exhaustivo, da sistemática da antropoloxía contemporánea, centrado nas achegas, enfoques teórico-metodolóxicos e campos de investigación de vangarda na disciplina e na súa conexión cos grandes problemas e procesos da globalizada realidade sociocultural actual. Con iso proxéctase ampliar e fundamentar no alumno as súas competencias no coñecemento crítico e as ferramentas conceptuais e técnicas para abordar a complexa tarefa de interpretar a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais contemporáneos e as súas problemáticas inherentes, dende a perspectiva do local, característica da disciplina antropolóxica.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Definir, contrastar e debater críticamente conceptos básicos da antropoloxía, asociándoos á diversidade de realidades e problemáticas das sociedades humanas encadradas nos diferentes dominios da cultura.	A1 A12 A35 A36	B9 B13 B20	
Describir e examinar, utilizando a etnografía, a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais, as súas problemáticas e as súas potencialidades, interpretándoas desde unha perspectiva comprometida e desenvolvida desde o punto de vista do local.	A1 A12 A35 A36	B3 B9 B13 B27	

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1º: Unha sistemática da antropoloxía social e cultural contemporánea	DO TEMA 1º: Emerxencia de novos campos e fenómenos de investigación, e reconsideracións dos clásicos; Métodos e técnicas na antropoloxía contemporánea. Reflexividade, interpretación e reconfiguración do traballo de campo.
TEMA 2º: Antropoloxía económica e economía cultural. Culturas do traballo.	DO TEMA 2º: A economía e as economías como dimensións da cultura. Teorías clásicas (formalismo, sustantivismo, enfoques marxistas). A economía cultural.; O intercambio. Teoría sobre o don de Mauss e debates posteriores. A mercadoría -Arjun Appadurai-. A produción. Sistemas de produción, modos de produción e correlatos socioculturais.; O traballo en perspectiva antropolóxica: dimensións simbólico-rituais do traballo e a actividade, e diversidade de perspectivas culturais en torno a este. As culturas do traballo.

TEMA 3º: A familia e o seu proceso de cambio. Modelos de convivencia familiar dende a comparación intercultural. A actualidade dos estudos de parentesco	DO TEMA 3º: Teorías clásicas sobre o parentesco, a familia e o matrimonio; Familia e grupo doméstico; Os tipos de agrupación familiar e os procesos familiares contemporáneos en perspectiva cultural comparada; A actualidade dos estudos de parentesco.
TEMA 4º: Antropoloxía política. Poder, violencia e simbolismo político.	DO TEMA 4º: Estruturas e sistemas políticos nas diferentes sociedades: Liñaxes segmentarias, bandas, xefaturas, big men, asociacións e sociedades, sistemas de grupos de idade, monarquías divinas, formacións estatais. Clientelismo. Os ámbitos de poder. O poder como discurso hexemónico incorporado. Colectivos "mudos" e "apoderamento". Nacionalismos e políticas de etnicidade. Vectores recorrentes na antropoloxía política: liderado, memoria, xerarquía, violencia. Análise da dimensión simbólico-ritual da acción política.
TEMA 5º: Asociacións, categorías e xerarquías sociais	DO TEMA 5º: Xénero e idade. O privado e o público. Dominio e subordinación. Graos de idade e grupos de idade. Castas: varnas e jatis. As castas e a mobilidade social. Clases e estratos sociais. Clases culturais. O "capital simbólico" en Bourdieu. A complexidade na diferenciación social. O poder e os sen poder. Métodos de estudo da estratificación social.
TEMA 6º: Ritual, mito e simbolismo. Análises e interpretación antropolóxicas da acción simbólica e a narratividade	DO TEMA 6º: A análise simbólica en antropoloxía. Antecedentes clásicos -simbolismo, relixión e sacrificio, totemismo-. Metodoloxía de Turner. A "Thick Description" de Geertz. Schneider, Leach, Mary Douglas e os "símbolos naturais", Cohen, Sperber. O mito, a historia e as narrativas na produción da realidade social cultural. Sahlins. A análise estrutural do mito e a hermenéutica cultural -Lisón-. O ritual como acción performativa: as súas propiedades e efectos. Van Gennep, de novo Turner, Rappaport.
TEMA 7º: Representacións, crenzas e estilos de pensamento	DO TEMA 7º: Relixión, crenza e pensamento en Antropoloxía: Enfoques intelectualistas de Tylor, Marett, Frazer e Lang. Enfoques sociologistas de Robertson-Smith, Durkheim e Radcliffe-Brown. Morris. O pensamento prelóxico segundo Lévy-Bruhl. A tradución interpretativa das crenzas e o debate da racionalidade das formas de pensamento: Evans-Pritchard e Lienhardt. A réplica de Winch. Needham: crenza, linguaxe e experiencia. De pensamentos salvaxes, pensamentos civilizados, bricoleurs e enxeñeiros: o enfoque estrutural de Lévi-Strauss. Clasificacións simbólicas e estilos de pensamento: Mary Douglas e o método de « Group & Grid ». O problema da práctica. Estrutura e práctica, habitus esquemas culturais e paradigmas-raíces: de Bourdieu a Sherry Ortner pasando por Turner, Giddens e Sahlins,
TEMA 8º: Outros campos de análises antropolóxicas contemporáneas	DO TEMA 8º: A nova Antropoloxía médica; risco e cultura; Antropoloxía e tecnoloxías emerxentes; Antropoloxía do deporte; Antropoloxía, cerebro, mente e conciencia.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A1 B3 B13	4	26	30
Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	2	30	32
Sesión maxistral	A12 B9 B20	30	30	60
Discusión dirixida	A35 A36	8	16	24
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Traballos tutelados	<p>· O traballo tutelado consistirá na elaboración, a elección do alumno dun informe derivado da análise de material bibliográfico (monografías, artigos) sobre un fenómeno ou problema sociocultural -vinculado a un dos temas do programa ou transversal a algúns deles-. Alternativamente poderá tratarse de realizar un traballo de prospección etnográfica sobre aspectos necesariamente moi concretos, básicos e limitados na súa magnitude. Este traballo poderá consistir na recollida de testemuños ou observacións mediante observación participante e/ou mediante entrevistas etnográficas non estruturadas, e a súa posterior interpretación. O escoller unha outra opción, así como o seu seguimento se realizará en reunións entre alumno e profesor en sesións normais de titorías. Valorarase a capacidade de recoñecemento dos compoñentes e manifestacións básicas das diferenzas culturais, a capacidade de análise de materiais etnográfica e teórica, e de síntese e a capacidade de elaborar un informe orientado dende un razoamento crítico de argumentacións e conclusións.</p>
Proba obxectiva	<p>· A proba obxectiva consistirá nunha proba escrita, ao fin do curso cuadrimestral, sobre os coñecementos alcanzados polo alumno, que axuntará o desenvolvemento argumental apoiado en exemplos etnográficos, desde un pequeno listado temático proporcionado polo profesor, en combinación coas respostas a catro preguntas breves sobre aspectos concretos da materia. Valorarase os coñecementos básicos sobre as culturas desde o ángulo antropolóxico, a capacidade de recoñecemento da complexidade social, a capacidade de análise e síntese e as actitudes cara á diversidade cultural. Recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia á preparación e subseguinte avaliación desta proba obxectiva.</p>
Sesión maxistral	<p>· Sesión maxistral: Explicación polo profesor dos contidos da materia na aula. Complementarase con materiais visuais de apoio -presentacións en Power-Point; fotografías- e con proxeccións de filmes etnográficos. O obxectivo destas sesións consistirá en proporcionar, desenvolver e orientar aos alumnos nos coñecementos acerca dos conceptos, teorías e complexidades dos fenómenos da cultura, e estimular debates participativos sobre todo iso. Un obxectivo engadido consistirá en fomentar o recoñecemento da diversidade característica do modo de manifestarse os fenómenos culturais. Nesta liña, será esixencia básica, en combinación coas explicacións e o debatido en clase, o estudo dos textos adscritos a cada tema. Recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia ao aproveitamento do impartido nas sesións presenciais.</p>
Discusión dirixida	<p>· Discusión dirixida: debate en clase, durante as sesións de prácticas de grupos, de textos seleccionados polo seu valor teórico-etnográfico, acordos coa unidade temática que se estea desenvolvendo nese tempo, e na que tras un resumo esquemático do texto exposto por un alumno, todos poden intervir presentando apoios, alegacións e comentarios a aspectos da devandita lectura, e fronte a argumentacións dos restantes alumnos. Realizaranse dous comentarios-discusión por tema tratado. Valorarase como se argumenta crítica e comprometidamente acerca de problemas, doutrinas e prácticas socioculturais. Recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia á participación en, e avaliación de, as discusións dirixidas.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Sesión maxistral Discusión dirixida	<p>A atención personalizada realizarase de forma individual nos traballos tutelados e nas discusións dirixidas cando a retroalimentación de cara ao alumno así o requira. Tamén terá lugar na aula, e durante o desenvolvemento das titorías da materia.</p> <p>Para o alumnado con reñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso as tutorías específicas ás que asistir, e que sexan compatibles coa súa dedicación</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
--------------	---------------------------	------------	---------------

Traballos tutelados	A1 B3 B13	O traballo tutelado terá un valor do 30% no conxunto da nota. Valorarase particularmente o labor de resumo e comentarios críticos de cada un dos capítulos da monografía antropolóxica a traballar por cada alumno, así como a selección e tratamento dos conceptos clave da obra. No caso de que o alumno opte por un pequeno traballo etnográfico valorarase especialmente a recollida de testemuños ou observacións mediante observación participante e/ou mediante entrevistas etnográficas, e a súa posterior interpretación.	30
Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	A proba obxectiva considérase como un exame único ao final de curso, no que o alumno desenvolverá argumentalmente, apoiado en exemplos etnográficos, unhas cuestións de rango intermedio, elixidas dentro dun pequeno listado temático proporcionado polo profesor (60% da cualificación desta Proba obxectiva), e en combinación coas respostas breves a catro preguntas concretas sobre aspectos da materia (que supoñen un 40% da cualificación). En conxunto, a cualificación da Proba obxectiva supón un valor do 50% da nota global. É requisito inescusable superar esta Proba obxectiva para considerar os outros elementos de avaliación.	50
Discusión dirixida	A35 A36	A discusión dirixida avaliarase sobre o conxunto de resumos-esquemas das lecturas que servirán aos alumnos para ir preparando os comentarios e argumentacións de cada tema, e que se irán entregando ao longo do curso. Achega un 20% da consideración evaluativa.	20

Observacións avaliación

Para a avaliación da 2ª oportunidade, realizarase unha media ponderada dos resultados de ésta (50% da cualificación final) con as resultantes das outras dúas metodoloxías (30% y 20%, respectivamente). O alumno deberá realizar a proba obxectiva na data da convocatoria de 2ª oportunidade, si non tera superado ou asistido a tal proba na 1ª convocatoria. Si o traballo tutelado fora a causa de non superar a materia na 1ª oportunidade, deberá presentar dito traballo en esta 2ª oportunidade

No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia seguiránse os mesmos criterios de avaliación para a 1ª y 2ª oportunidade que para o restante alumnado, inda que, no caso da "discusión dirixida" substituirase, para os primeiros, a presentación oral en clase pola entrega dun esquema-resumo de algunha das lecturas indicadas.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Lisón Tolosana, Carmelo, ed., ((2007)). Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica.. Madrid, Akal.
- Augé, Marc / Jean-Paul Colleyn ((2005)). Qué es la antropología. Barcelona, Paidós
- Lisón Tolosana, Carmelo ((2012)). Teoría etnológica de Galicia. Madrid, Akal
- Álvarez Munárriz, Luis ((2007)). ?Visión histórico-sistemática de la Antropología social?, en Lisón, Introducción a la antropología social y cultural?, op. cit, cap.II. Madrid, Akal
- Augé, M, / Jean-Paul Colleyn ((2005)). « Comprender el mundo contemporáneo » en Id.: op. cit.,cap. I. Barcelona, Paidós
- Peacock, J.L. ((2005)). La lente antropológica. cap. 1º: ?Materia". Madrid, Alianza
- Wolf, E. ((1982)). "Aspectos económicos del campesinado", en Id., Los campesinos.. Madrid, Labor
- Godelier, M. ((1981)). ?Antropología y economía: análisis de la producción, circulación y consumo de los bienes económicos?, cap. Iº de, id. Instituciones económicas.. Barcelona, Anagrama
- Appadurai, A. ((1988)). ?Introduction: commodities and the politics of value" in The Social Life of Things. cambridge, Cambridge Un. Press
- Blim, Michael ((2005)). "Culture and economy", en J.G. Carrier, A Handbook of Economic Anthropology.. Northampton, Mass., Edward Elgar Publishing
- Miquel, A. ((2007)). ?Antropología económica?, en Lisón, C. op.cit., cap IV. Madrid, Akal
- Beattie, J. ((1974)). "Matrimonio y afinidad", cap. VIII de Id.: Otras Culturas. Madrid, Fondo de Cultura Económica
- Lévi-Strauss, C. ((1995)). ?la familia?, en Lévi-Strauss, Spiro y Gough Polémica sobre el origen y universalidad de la familia humana.. Barcelona, Anagrama.
- Rivas, A. ((2007)). ?Transformaciones socioculturales y cambios familiares: continuidades y rupturas?, en Lisón, C. op.cit., cap. V. Madrid, Akal
- Sanroman, T. / González Echevarría, A ((2003)). Las relaciones de parentesco. Caps. 3 y 6. Barcelona, Universidad Autónoma de Barcelona
- Cohen, A. ((2013)). ?La mística del poder?, en Cañedo, Montserrat "Cosmopolíticas. Barcelona, Gedisa.
- Evans-Pritchard, E. ((1979)). "La realeza divina de los Shilluk del Sudán", en Llobera, J.R.: Antropología política.. Barcelona, Anagrama
- Gledhill, J. ((2000)). ?Para situar lo político: una antropología política actual.?. cap. 1º de Id., El poder y sus disfraces.. Barcelona, Bellaterra
- González Alcantud, J.A. ((2007)). ?La antropología política?, en Lisón, C.: op. cit., cap. VIII. Madrid, Akal
- Buxó, Mª. J. ((2007)). ?Antropología aplicada?, en Lisón, C., ed.: cap. XIV. Madrid, Akal
- Fernández de Rota, J.A. ((2005)). Nacionalismo, cultura y tradición.Cap. 2º. Barcelona, Anthropos.
- Gómez Pellón, E. ((2007)). ?El patrimonio cultural: memoria e imagen del grupo social?, en Lisón, C., ed.: op. cit., cap. XVI. Madrid, Akal
- Couceiro, E. ((2007)). ?Rito, mito y símbolo: acción, palabra e imagen en la construcción de los mundos culturales?, en Lisón, C.: op. cit., cap. XVII. Madrid, Akal
- Geertz, C. ((1988)). ?Juego profundo. Notas sobre la riña de gallos en Bali?, en Id., La interpretación de las culturas. . Barcelona, Gedisa.
- Rappaport, R. ((2002)). ?El ritual y sus formas?. Cap. 2º de Id., Ritual y religión.. Madrid, Cambridge U.P.
- Turner, V. ((1990)). "Símbolos en el ritual Ndembu", cap. 1º de Id.: La selva de los símbolos.. Madrid, Siglo XXI.
- Couceiro, E. ((2007)). ?Religión y creencia. Cultura de los fundamentos y ultimidades existenciales?, en Lisón, C.: op. cit., cap. XVIII. Madrid, Akal
- Douglas, M. ((1998)). ?La elección entre lo somático y lo espiritual: algunas preferencias médicas?, en Id., Estilos de pensar.. Barcelona, Gedisa.
- Morris, Bryan. ((2009)). Cap. 1º de Religión y antropología.. Madrid, Akal.
- Lévi-Strauss, C. ((2007)). ?Pensamiento ?primitivo? y mente ?civilizada??. en id., Mito y significado. Madrid, Alianza
- Mairal, G. ((2007)). ?Culturas del riesgo. Antropología para una sociedad científica y tecnológica?, en Lisón, C.: op. cit., cap. XIII. Madrid, Akal

- McCombie, S. ((1999)). "Folk. Flu and Viral Síndrome: An Anthropological Perspective?", en Hahn, R., ed. Anthropology in Public Health. New York, Oxford U.P. USA
- Good, Byron ((2003)). Medicina, racionalidad y experiencia.. Barcelona, Bellaterra
- Munarriz, Luis ((2005)). "La conciencia humana", en id. (ed.) La Conciencia humana: perspectiva cultural.. Barcelona, Anthropos

Bibliografía complementaria - ( ). .

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación etnográfica/615G01403

Observacións

Sin observacións ni recomendacións específicas

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías